

Themapreek Focus 3.1 (Jezus in jouw wereld / Waar God je roept)

‘Waar bewaar je je koffers?’

Jeremia 20:1-14

Ds. Michiel Vastenhouw, 23 augustus 2020

Gemeente van Christus,

Waar bewaar je je koffers? Zo aan het einde van de zomervakantie hebben velen van ons hun koffers en reistassen weer opgeborgen. Bij ons staan ze op zolder, meestal behoorlijk te verstoffen. En ik denk dat dit bij velen van ons zo is. Als er een reis gepland is, een vakantie, dan komen ze tevoorschijn. Maar meestal staan ze niet voor het grijpen.

Toen wij in Mexico woonden was dat anders. Ok, in de flats waar we woonden, hadden we geen zolder. Maar sowieso hadden we onze koffers dichtbij. We hadden ze dan ook vaak nodig. Dat is eigen aan het leven als zendingswerker in een land met grote afstanden. Koffers pakken werd gaandeweg een routineklus.

Onze koffers stonden binnen handbereik, maar wel uitgepakt. We leefden niet meer uit de koffer, zoals dat heet. Niet in Chiapas en ook niet later in Mexico-Stad. Daar hadden we ons thuis. Uit de koffer leven deden we daar juist niet meer, maar wel tijdens reizen en verlofperiodes.

Toen we net in Mexico aankwamen was dat anders. Onze spullen waren verscheept vanuit Rotterdam, maar zouden maanden onderweg zijn. Wij arriveerden begin oktober 2008 in Chiapas, met alleen onze koffers. Allebei een grote koffer, een handkoffer, nog een reistasje en een laptop. We begonnen toen met taalstudie in de stad San Cristóbal. We logeerden vier weken bij een gastgezin. Daarna gingen we naar onze nieuwe woonplaats, het stadje waar het seminarie stond waar we zouden gaan werken. Alleen, er bleek nog geen huis voor ons te zijn...

Tijdelijk konden we logeren bij toekomstige collega's in huis, en vandaaruit begon onze zoektocht. Het appartement dat we uiteindelijk vonden was een geschenk van Boven, en we hebben daar vier jaar fijn gewoond.

Maar al die maanden leefden we uit de koffer. Zelfs de eerste tijd in ons nieuwe huis. Wel begonnen we toen meubels, apparatuur en al dat soort dingen aan te schaffen. En pas half december werd een houten kist gebracht waar de door ons verscheepte spullen uitkwamen. Dat was niet veel, maar het waren wel spullen met betekenis voor ons. Persoonlijke dingen, die hielpen om het nieuwe huis meer en meer tot ons thuis te maken. Pas toen leefden we daar niet langer uit de koffer, en borgen we de koffers op. Maar niet ver weg. We zouden ze regelmatig nodig hebben. En sowieso uiteindelijk weer terug gaan naar Nederland...

Gemeente, vanmorgen gaat het over de vraag waar we onze koffers bewaren. Hebben we ze misschien van de hand gedaan? Of staan ze op zolder uit het zicht? Staan ze meer binnen handbereik? Of leven we er zelfs uit?

Je begrijpt: dit is een beeld dat we vanmorgen gebruiken om de boodschap uit Jeremia 29 dichterbij te brengen. Want de vraag waar we onze koffers bewaren, is de vraag naar hoe we leven in Babel. Hoe we leven in ballingschap. Hoe we leven als gelovige anno 2020 als verspreide gemeente. Hoe we leven als christen op de plek waar we morgen zijn om deze tijd. Daar waar God je roept. Kijk maar eens naar de afbeelding op de beamer en de hand-out.

***'Zoek de vrede voor de stad waarin ik u in ballingschap heb gevoerd.
Bid ervoor tot de Heere, want in haar vrede zult u vrede hebben.'***

De bijeengeroepen gemeente:

De verspreide gemeente:

Christen zijn draait niet om de bijeengeroepen gemeente. Dat zou wel heel schamel zijn. Die één à twee uur per week op zondag. Hier in de kerk, of thuis de dienst meebelevend. Dat is net 1% van het aantal uren in een week. En zelfs als we 56 uur slaap niet meetellen halen we met dat ene uurtje in de kerk nauwelijks 2% van de uren die ons ter beschikking staan in een week.

Wij geloven dat Jezus Christus de Heer is van de kerk. En de Heer van ons leven. Van alle facetten daarvan. En dat er dus geen facetten van ons leven zijn waar Hij geen zeggenschap over heeft. Gelukkig maar! Want zijn heerschappij, zijn koningschap is het beste wat de wereld ooit is overkomen! Daarom brengt wie gelooft zijn of haar leven doelbewust onder Jezus' heerschappij, en erkennen we Hem als Heer. Niet alleen tijdens dat uurtje op zondag. Maar op alle momenten van ons leven. Juist daar waar wij morgen zijn om deze tijd.

De gemeente wordt door haar Heer van tijd tot tijd bijeengeroepen, zodat Hij haar toe kan rusten voor haar roeping als verspreide gemeente in zijn wereld. Als vreemdelingen en priesters, zoals we straks vanuit 1 Petrus zullen horen. Vreemdelingen die ver van huis zijn. Zo noemt de apostel ons. Levend in de diaspora, de verstrooiing. Levend in ballingschap. Zoals Juda ten tijde van Jeremia.

En de vraag is waar we onze koffers bewaren.

Jeremia stelt die vraag in een brief die hij stuurt aan de ballingen in Babel. In 598 voor Christus was een eerste groep Judeeërs gedeporteerd. Koning Jechonia, zijn hofhouding, andere vooraanstaande leiders en ook de ambachtslieden. Een grote groep was ook nog achtergebleven, onder leiding van koning Zedekia, die een vazal was van de koning van Babel. Hij moest naar zijn pijpen dansen. Ook Jeremia woonde nog in Jeruzalem. Ruim tien jaar later, in 587 voor Christus, werden de stad en de tempel verwoest. Zedekia had z'n hoop op de Egyptische farao gesteld, maar het hoge spel dat hij speelde, verloren. Vrijwel het hele volk werd alsnog naar Babel gevoerd. Einde verhaal. Een diepe, diepe geloofscrisis. De tempel verwoest. God de Heer had verloren. Geloven is zinloos geworden. Marduk, de god van Babel bleek sterker. Toch?

Zo ver is het nog niet als Jeremia zijn brief schrijft. Maar we weten dat zijn woorden pas later, als het hele volk in Babel is, door een klein groepje serieus genomen worden. Met hun ogen lezen we vanmorgen deze brief. Waarin Jeremia hen van Godswege gaat duidelijk maken wat ze met hun koffers moeten gaan doen.

Want veel ballingen kozen ervoor uit de koffer te leven. Ze dachten dat de ballingschap kort zou duren, en dat ze zo weer thuis zouden komen in Jeruzalem. Dat werd ook gevoed door de achtergebleven groep daar, die luidkeels verkondigde dat zij de toekomst hadden. Ze stelden hun vertrouwen op Egypte, en konden zich gewoonweg niet voorstellen dat de Heer die heidenen uit Babel zomaar hun gang zou laten gaan. En veel ballingen in Babel dachten ook zo. En ze weigerden hun koffers uit te pakken in dat vervloekte heidense land. Ze leefden er uit de koffer.

⁴ Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël, tegen alle ballingen die Ik uit Jeruzalem naar Babel in ballingschap heb gevoerd:

⁵ Bouw huizen en woon *erin*, leg tuinen aan en eet de vrucht ervan, ⁶ neem vrouwen en verwek zonen en dochters, neem vrouwen voor uw zonen en geef uw dochters aan mannen, zodat zij zonen en dochters baren. Word daar talrijk en verminder niet *in aantal*.

⁷ Zoek de vrede voor de stad waarheen Ik u in ballingschap heb gevoerd. Bid ervoor tot de HEERE, want in haar vrede zult u vrede hebben.

En dan komt er een brief van Jeremia. Onheilsprofeet van beroep, volgens velen dan. Zwartkijker. Maar in zijn brief deelt hij woorden van Godswege. Die inslaan als een bom. Leven uit de koffer is géén optie! Dat is niet wat Gods plan is voor hen. Want die ballingschap

is geen foutje, dat God snel weer recht zal zetten. Vers 4 is glashelder. Niet Nebukadnezar, maar de Heer zelf heeft de ballingen uit Jeruzalem naar Babel gevoerd. Au!

Dit was geen nieuwe boodschap in de mond van Jeremia. Hij had het al zo vaak gezegd, en ook de vinger gelegd bij het waarom. Ontrouw aan God. Het dienen van valse goden. Hier gaat de Heer een stap verder. Hier is de boodschap: 'Omarm de ballingschap als de place to be. De toekomst ligt voorlopig níet in Jeruzalem, maar in Babel. Ga je koffer maar uitpakken. En daarna huizen bouwen, tuinen aanleggen en groente en fruit verbouwen. Ga relaties aan. Niet met heidense partners, maar met geloofsgenoten, zodat er nieuwe generaties zullen opstaan.'

Dat is heftig, gemeente! Dat je in een grote crisis terecht komt, op een plek en in een situatie waar je niet zijn wilt, en dat je dan dit bericht krijgt! Niet langer leven uit de koffer, maar je settelen. Want h́ier is waar God je roept. Kijk, daar schiet het voorbeeld van het begin tekort. Want ja, Mexico was voor ons de plek waar God ons riep. Maar na maanden voorbereiding was het een plek waar wij wilden zijn, en vrijwillig naar toe reisden. Toch herinner ik me nog goed hoe spannend het was om niet langer uit de koffer te leven. Tot je door te moeten laten dringen dat dit nu thuis gaat worden. In een vreemd land, met een vreemde taal, een vaak lastig te doorgronden cultuur, en wildvreemde mensen.

Ballingschap, verstrooiing, is in de Bijbel beeld voor geloven tussen de eerste en tweede komst van Christus in. Wij leven als in Babel. Te midden van mensen die niet of anders geloven. Maar dat is waar God ons roept. Niet om weg te kijken, of ons terug te trekken op onze individuele eilandjes. Maar om volop en voluit te leven. Niet vanuit de koffer, maar in een eigen huis, met een eigen tuin. In Babel.

Zoekend naar vrede voor die stad. Wow! Vers 7 is schokkend, gemeente! Echt schokkend, in het geheel van het Bijbelse getuigenis. Want Babel komt er vaak juist ongenadig hard vanaf. In de profetiën van deze zelfde Jeremia, en in die van Jesaja. En later in de Openbaring van Johannes ook. Babel is h́et symbool voor een stad, voor een rijk dat niet met de God van Israël rekent. En dan tóch vrede voor haar zoeken! Shaloom. Vrede, heelheid, het goede. Daarom bidden tot God, want in de vrede van Babel zullen wij vrede hebben.

Schokkende woorden, die ongetwijfeld insloegen als een bom. En die ook ons vandaag richting willen geven. Voor de plek waar u, waar jij morgen bent om deze tijd, zoeken we de vrede. Gods vrede. Gods zegen. Dan bidt je voor je collega's, voor je klasgenoten, voor je burens, voor je familieleden en vrienden. Dan bidden we voor politici, mediamakers en opinieleiders. Voor Youtubesterren, influencers, popidolen en topvoetballers. Dan zoeken we voor hen de vrede. De vrede van God.

Gemeente, we beginnen een nieuw blok in het Focustraject. Tijdens de lockdown draaide het om het thema van Gods aanwezigheid. Jezus dichtbij. Vaak verborgen, maar niet minder reeël, op alle terreinen van het leven. Nu zoomen we in. Jezus in jouw wereld. Hoe is Hij daar Heer, voor u, voor jou, voor mij. Waar maken wij het verschil? Hoe zoeken wij de vrede voor de stad waarheen God ons in ballingschap heeft gevoerd? Waar wij leven als vreemdelingen ver van huis, maar met de koffers uitgepakt.

Vers 5-7 lijkt haast een missionair beleidsplan voor de kerk vandaag. Is het ergens ook. Maar laten we goed beseffen dat dit draait om kwetsbaarheid. Dat groepje ballingen stelde natuurlijk niets voor in dat immense rijk van Babel. Een minderheid die nauwelijks opviel. Zo

leeft de kerk vandaag. In persconferenties rond corona niet het noemen waard te midden van sportscholen, horeca en vliegvakanties. Hooguit werd de kerk genoemd met het dringende advies er toch vooral níet naar toe te gaan.

Geloven speelt zich af in de marge van onze samenleving. Een samenleving in Gods wereld, waarover Hij hoe dan ook de scepter zwaait. Ja, dan mag je je van mij afvragen of geloven nog wel zin heeft, en nog wel ergens op slaat. En ja, dan is daar ook in onze gemeente ruimte voor verlegenheid, voor verootmoediging. Als we beseffen dat we zo gemakkelijk kiezen voor andere opties wat onze koffers betreft.

Verootmoediging omdat we wilden leven uit de koffer. Hopend dat het snel weer zou orden zoals het was. Ooit. Toen iedereen nog leek te geloven. De kerken vol zaten. Op zondag je niet de enige was uit je straat die naar de kerk ging. Toen je op je werk nooit kritische vragen kreeg over God en geloof, want iedereen deed daaraan, en iedereen vond het lastig daarover te praten. Daarom deden we er collectief het zwijgen toe, behalve als we om stilte vroegen tijdens de lunch. Leven uit de koffer. Ook in deze coronatijd een optie. Hopend dat in de kerk alles maar snel weer wordt zoals eerst. En niet alleen in de kerk natuurlijk.

Je kunt je koffers ook compleet van de hand doen. Is een andere reden voor verootmoediging. Omdat we dan willen leven alsof het hier en nu het enige is. Hier moet het gebeuren, en wel nu. Eruit halen wat erin zit. Hoezo ballingschap, en leven als vreemdeling ver van huis? Geen koffers meer nodig. De goden van Babel bleken sterker dan de God van Israël, en we houden er nu eenmaal niet van een loser te zijn.

Of iets minder rigoureuus. De koffer ver weg op zolder stoppen. Die hebben we voorlopig niet meer nodig. Hier en nu moet het gebeuren.

Redenen genoeg voor verlegenheid en verootmoediging. Kernwaarden in het Focustraject ook. Maar niet de enige. Want te midden van de kwetsbare werkelijkheid van de ballingschap klinkt deze brief. Klont de oproep om de werkelijkheid van vandaag te omarmen als plaats waar God je roept. De vrede zoeken voor Babel. Missionair willen leven, terwijl we met open ogen door Gods wereld gaan. Zonder ons sektarisch op een eilandje op te sluiten, en zonder ons blindelings aan te passen.

Maar tegelijk is die oproep niet het laatste woord van Godswege. Dat kán het ook niet zijn. Zijn boodschap is namelijk ook een boodschap van hoop. Ballingschap in Babel is niet het einddoel van Gods plan. Toen niet, en nooit niet. Het einddoel van Gods plan is de doorbraak van zijn Koninkrijk. Is leven onder zijn regering in Jeruzalem. Het nieuwe Jeruzalem. Ballingschap is niet het laatste woord van God. Het laatste woord is thuiskomen. Want terwijl we leven in Babel, zoeken we haar vrede. Maar de koffers houden we bij de hand. Zodat we beseffen dat er een moment zal komen dat we weer naar huis gaan.

¹⁰ Want zo zegt de HEERE: Voorzeker, pas wanneer zeventig jaren in Babel voorbij zijn, zal Ik naar u omzien en over u Mijn goede woord gestand doen, door u terug te brengen naar deze plaats.

¹¹ Ik immers, Ik ken de gedachten die Ik over u koester, spreekt de HEERE. Het zijn gedachten van vrede en niet van kwaad, *namelijk* om u toekomst en hoop te geven.

¹² Dan zult u Mij aanroepen en *heengaan*, u zult tot Mij bidden en Ik zal naar u luisteren.

¹³ U zult Mij zoeken en vinden, wanneer u naar Mij zult vragen met heel uw hart.

¹⁴ Ik zal door u gevonden worden, spreekt de HEERE.

Vers 10 tot 14 geven woorden aan die belofte van God. Reken maar dat ook vers 10 schokkend was. De ballingschap eindigt niet binnenkort. Zeventig jaar. Een hele generatie gaat eroverheen. Pas dan. Dat is heftig. Dat je het dus longterm moet uithouden in den vreemde. Vrede zoekend. Het leven van Gods Koninkrijk op de plek waar je morgen bent om deze tijd.

Ballingschap staat symbool voor geloven vandaag. Tegen de klippen op vaak. Maar met Gods goede woorden, zijn evangelie, als richtingwijzer. Want Hij heeft een plan. Voor Israël én Babel. Gods volk is geroepen en gekozen om Gods licht te verspreiden onder de volken. Hoe dan ook. Zodat Gods plan van toekomst en hoop voortgang zal vinden. Vers 11 is één van de meest ontroerende verzen in de hele Schrift. Eugene Peterson vertaalt: 'Ik weet wat ik doe, zegt God. Ik heb het allemaal uitgedacht. Plannen om voor je te zorgen, niet om je te verlaten. Plannen om je de toekomst te geven waar je op hoopt.'

Dat vraagt wel van het volk, en voor ons vandaag, om de werkwoorden uit vers 12 en 13 in de praktijk van ons alledaagse leven te brengen. God aanroepen. Tot Hem komen om Hem te aanbidden. Hem zoeken en naar Hem vragen met heel ons hart. Jezus, en Hij alleen, is de Heer over heel ons leven.

Vers 14 is de ultieme stimulans om Hem daadwerkelijk te zoeken en te volgen. Het eerste deel van dat vers vertaalt de HSV met 'ik zal door u gevonden worden'. Peterson vertaalt: 'Ik zorg ervoor dat je niet teleurgesteld zult worden. Prachtig!'

Ik zal een omkeer brengen in uw gevangenschap en u bijeenbrengen uit alle volken en uit alle plaatsen waarheen Ik u verdreven heb, spreekt de HEERE, en Ik zal u terugbrengen naar de plaats vanwaar Ik u in ballingschap heb gevoerd.

En dan volgt aan het slot de belofte van omkeer en bevrijding. Echte toekomst is er alleen in het nieuwe Jeruzalem. Voor Israël, en in haar voor de volken. Zelfs voor Babel.

Tot die tijd leven we niet uit de koffer. We bewaren onze koffers op een plek waar we ze af en toe in het oog krijgen. Beseffend dat we leven als vreemdelingen ver van huis. Maar wel op een plek waar God ons heeft geroepen om voor haar zijn vrede te zoeken. Dan vinden we op die plek veel goede dingen die van waarde zijn in ons leven. Maar de dingen die er écht toe doen om zicht te houden op het leven volgens Gods bedoelingen, die zaten in onze koffers. Of die werden nagestuurd met de zeevracht. En die pakten we uit, en zetten we in onze woonkamer.

Misschien wel een kopie van deze brief van Jeremia. Om geregeld terug te lezen. Misschien wel een lied. Dat we beluisteren, of meezingen. Zoals net.

‘Wie zal ons zoeken tot wij zijn gevonden? Waar zoeken wij naar een toevlucht en thuis? Met Christus alleen, zijn wij eeuwig verbonden; weidt ons in vrede, leidt ons naar huis.’

Maar dan ook de woorden van dit lied:

‘Zoek de vrede voor dit Babel waar gij verbannen zijt. Bidt voor de stad, want in haar straten daagt eens een and’re tijd. Ja bidt voor haar, want in haar vrede schuilt ook voor u het heil. Babel en alle wereldsteden staan rondom Israël.’

Amen.